GEMEENTE VIJFHEERENLANDEN

GEMEENTEBLAD

Officiële uitgave van de gemeente Vijfheerenlanden

Nr. 505446

2 november 2026

Participatieverordening gemeente Vijfheerenlanden 2026

Samen waar het samen kan

Inwonersparticipatie en overheidsparticipatie

Hoofdstuk 1 - Inleidende bepalingen

Artikel 1. Definities

In deze verordening bedoelen we met:

- beleid: een plan, project, programma of aanpak van de gemeente om een doel te bereiken;
- bestuursorgaan: het onderdeel van de gemeente dat een besluit mag nemen. Dit kan de gemeenteraad, het college of de burgemeester zijn;
- college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Vijfheerenlanden;
- inspraak: inwoners en belanghebbenden mogen hun mening geven over beleid;
- inwoners: ingezetenen als bedoeld in artikel 2 van de Gemeentewet;
- inwonersparticipatie: de gemeente vraagt inwoners, ondernemers en organisaties om mee te denken, mee te doen of mee te werken aan beleid en uitvoering van beleid;
- maatschappelijke partijen: verenigingen, stichtingen, buurtgroepen, sociale ondernemingen en andere organisaties die iets willen bijdragen aan de samenleving in de gemeente;
- ondernemers: bedrijven en instellingen die statutair binnen de gemeente zijn gevestigd of in hoofdzaak binnen de gemeente hun activiteiten verrichten;
- overheidsparticipatie: inwoners of maatschappelijke partijen nemen zelf het initiatief en vragen de gemeente om mee te doen of te ondersteunen. Het uitdaagrecht valt hier ook onder;
- participatie: samenwerken tussen de gemeente, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen;
- uitdaagrecht: inwoners of maatschappelijke partijen mogen voorstellen om een taak van de gemeente zelf uit te voeren.

Hoofdstuk 2 - Kaders en uitgangspunten

Artikel 2. Doelstelling

Deze verordening heeft de volgende doelen:

a. duidelijk maken hoe participatie werkt en wanneer het uitdaagrecht mogelijk is, welke voorwaarden van toepassing zijn;
b. de samenwerking versterken tussen de gemeente, inwoners en maatschappelijke partijen;
c. lokale besluiten beter en democratischer maken;
d. de samenleving in de gemeente sterker maken; en
e. zorgen dat iedereen die wil meedoen, dat op een passende en makkelijke manier kan doen.

Artikel 3. Reikwijdte

1. Elk bestuursorgaan beslist voor zijn eigen beleid, taken en bevoegdheden of participatie wordt gebruikt.
2. Bij de omgevingsvisie, het omgevingsplan en programma's uit de Omgevingswet gebruikt het bestuursorgaan deze verordening zoveel mogelijk. Het bestuursorgaan legt daarbij uit hoe participatie is gedaan, zoals de wet vraagt.
3. Er is geen participatie als:
   a. het gaat om lopende uitvoering of evaluatie, of om een kleine aanpassing daarvan;
   b. de wet participatie uitsluit;
   c. er snel een besluit nodig is en wachten op participatie niet kan;
   d. de gemeente kwetsbare groepen moet beschermen en dat zwaarder weegt;
   e. de gemeente regels van een hogere overheid moet uitvoeren en geen beleidsvrijheid of keuze heeft;
   f. het gaat om de interne organisatie van de gemeente;
   g. het gaat om de begroting, gemeentelijke tarieven of belastingen.
4. Wel zal het college in de situaties, zoals beschreven in lid 3.c, 3.d en 3.e, inwoners, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden informeren."

Artikel 4. Zorgplicht bestuursorgaan

Het bestuursorgaan hanteert als uitgangspunt een open, constructieve en oplossingsgerichte benadering van initiatieven uit de samenleving

Het bestuursorgaan zorgt ervoor dat:

a. inwoners en maatschappelijke partijen op tijd worden betrokken, als er nog keuzes mogelijk zijn;
b. duidelijk is hoe het participatieproces eruitziet en welke vormen mogelijk zijn;
c. de stukken die nodig zijn openbaar zijn;
d. duidelijk is wat de stand van zaken is;
e. het participatieproces zorgvuldig verloopt;
f. duidelijk is waar inwoners en maatschappelijke partijen terechtkunnen met vragen of klachten en de afspraken die hierover gelden;
g. na afloop duidelijk en openbaar inzichtelijk is hoe het proces is gegaan, wat de uitkomsten zijn en hoe deze zijn gebruikt bij het besluit; en
h. de aanpak past bij de Denkwijzer participatie. Dat betekent: maatwerk per wijk, dorp of doelgroep, duidelijke taal, aandacht voor iedereen, een goede afspiegeling waar dat past en duidelijke verwachtingen vooraf.

Artikel 5. Participatieparagraaf en participatiejaarverslag

1. Het college neemt elk jaar in de begroting een tekst op over de belangrijkste participatiepunten voor het komende jaar. De gemeenteraad besluit hierover.
2. Het college neemt elk jaar in het jaarverslag een tekst op over de uitvoering van deze verordening. De gemeenteraad besluit hierover.
3. In het jaarverslag schrijft het college in elk geval over:
    a. hoe participatieprocessen zijn georganiseerd;
    b. de rol van de gemeenteraad en het college;
    c. de middelen, resultaten en kosten van participatie;
    d. de belangrijkste ervaringen en aanbevelingen; en
    e. hoe de uitgangspunten van de Denkwijzer participatie zijn gebruikt, zoals op tijd starten, iedereen betrekken, maatwerk, duidelijke rollen, openheid en terugkoppeling.

Artikel 6. Ontwikkelplan

1. Het college stelt elke twee jaar een ontwikkelplan vast. Daarmee wil de gemeente nieuwe manieren van participatie verkennen en proberen. De gemeenteraad besluit hierover.
2. In het plan staat:
    a. welke nieuwe vormen van participatie de gemeente wil proberen;
    b. welke nieuwe doelgroepen de gemeente wil bereiken;
    c. welke middelen en hoeveel capaciteit nodig zijn;
    d. hoe de gemeente het experiment beoordeelt; en
    e. hoe inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen kunnen meedenken over nieuwe vormen van participatie en de beoordeling daarvan.

Hoofdstuk 3 - Participatie

Artikel 7. Plan voor participatie

1. Het bestuursorgaan stelt voorafgaand aan de voorbereiding, uitvoering of evaluatie van beleid aan de hand van het door de gemeenteraad vastgestelde Participatiebeleid gemeente Vijfheerenlanden (Denkwijzer) een participatieplan op en maakt dit tijdig openbaar.
2. Het plan bevat in elk geval:
    a. een **omschrijving** van het beleid dat voorbereid, uitgevoerd of geëvalueerd wordt;
    b. het **oogmerk** van het proces waarbij het bestuursorgaan een keuze maakt uit:
        - kwaliteit of effectiviteit van het beleid verbeteren;
        - zorgen voor betere besluiten, vaardigheden of financiële voordelen;
        - democratische rechten en actief burgerschap bevorderen;
        - zeggenschap en medeverantwoordelijkheid creëren;
        - democratisch ideaal, legitimiteit of overbrugging van de politieke kloof nastreven;
        - aansluiten bij de behoefte, identiteit en draagkracht van wijk, dorp of doelgroep; of
        - een combinatie van deze oogmerken.

    c. de **vorm** van participatie, waarbij het bestuursorgaan een keuze maakt uit:

1° informeren: inwoners en maatschappelijke partijen krijgen informatie;
2° inspraak: inwoners en maatschappelijke partijen kunnen hun mening geven;
3° adviseren: het bestuursorgaan gaat in gesprek met inwoners en maatschappelijke partijen en betrekt hun adviezen bij het nemen van het besluit;
4° coproduceren: het bestuursorgaan maakt samen met inwoners en maatschappelijke partijen een plan en besluit daarover;
5° meebeslissen: het bestuursorgaan maakt samen met inwoners en maatschappelijke partijen een plan en zij besluiten daar samen over voor zover dit past binnen de bevoegdheden van het bestuursorgaan;
6° beslissen: het bestuursorgaan maakt samen met inwoners en maatschappelijke partijen een plan en de inwoners en maatschappelijke partijen besluiten daarover voor zover het past binnen de bevoegdheden van het bestuursorgaan;
7° initiëren: inwoners, ondernemers of maatschappelijke partijen nemen zelf het initiatief en de gemeente ondersteunt waar dat passend is; of
8° een combinatie van deze vormen; en

d. **informatie** over de procedure en de planning van het proces, waarbij in elk geval aandacht is voor de te betrekken doelgroepen en hoe die benaderd worden, begrijpelijke en toegankelijke communicatie, de rolverdeling tussen raad, college, organisatie en deelnemers, de beschikbare ruimte voor invloed, de wijze van terugkoppeling en de ambtelijke en bestuurlijke besluitvorming over het beleid.
e. een afweging hoe het proces inclusief wordt ingericht, hoe ondervertegenwoordigde groepen worden bereikt en hoe relevante belangen, perspectieven en ervaringen op een evenwichtige wijze worden betrokken.

3. Als het college de besluitvorming over beleid voor de gemeenteraad voorbereidt, stelt het college het plan op en informeert de gemeenteraad over de inhoud.

Artikel 8. Inspraak
Als een bestuursorgaan in het kader van de participatie of inwonersparticipatie voor inspraak kiest of inspraak wettelijk verplicht is, is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing, tenzij het bestuursorgaan een ander proces vaststelt.

Hoofdstuk 4 – Inwonersparticipatie

Artikel 9. Ondersteuning inwonersparticipatie
1. Het college zorgt voor ondersteuning van degene die aan het proces van inwonersparticipatie wil deelnemen.
2. Het college zorgt dat op een laagdrempelige manier om deze ondersteuning kan worden gevraagd.

Artikel 10. Eindverslag inwonersparticipatie
1. Nadat inwonersparticipatie heeft plaatsgevonden stelt het bestuursorgaan een eindverslag op dat, dit wordt openbaar gemaakt en proactief met de participanten gedeeld wordt
2. Het eindverslag bevat in elk geval:
   a. een beschrijving van het proces dat is gevolgd;
   b. de uitkomsten van het proces;
   c. een reactie op die uitkomsten waarbij beargumenteerd is aangegeven hoe het beleid naar aanleiding daarvan is aangepast; en
   d. een evaluatie van het gevolgde participatieproces, waarbij in ieder geval wordt beoordeeld in hoeverre het vooraf vastgestelde oogmerk en de uitgangspunten uit het participatieplan als bedoeld in artikel 7 zijn gerealiseerd en in hoeverre het proces is uitgevoerd overeenkomstig de uitgangspunten van de Denkwijzer participatie.

3. Als het college op grond van artikel 7, derde lid het plan heeft opgesteld, stelt het college ook het eindverslag op en informeert de gemeenteraad over de inhoud.

Hoofdstuk 5 – Aanvullende bepalingen overheidsparticipatie

Artikel 11. Verzoek om overheidsparticipatie
1. Inwoners en maatschappelijke partijen kunnen bij het college een idee of initiatief aanreiken voor overheidsparticipatie.
2. Dit idee of initiatief wordt samen met de inwoners en maatschappelijke partijen uitgewerkt om samen inzicht te krijgen in risico's, financiering, kansen en juridische aspecten.
3. Het verzoek bevat in ieder geval:

a. een beschrijving van de ondersteuning, betrokkenheid of medewerking van de overheid die de indiener vraagt;
b. waarom de indiener het verzoek indient; en
c. welk resultaat de indiener met het verzoek wil bereiken.

Artikel 12. Ondersteuning indiener verzoek overheidsparticipatie

1. Het college zorgt voor ondersteuning van degene die een verzoek om overheidsparticipatie wil indienen of heeft ingediend.
2. Het college zorgt dat op een laagdrempelige manier om deze ondersteuning kan worden gevraagd.

Artikel 13. Beoordeling verzoek overheidsparticipatie

1. Het college zendt een ingediend verzoek door aan het bestuursorgaan dat bevoegd is om op het verzoek te reageren en informeert de indiener hierover.
2. Als de gemeenteraad op het verzoek moet reageren, bereidt het college de reactie op het verzoek voor.
3. Onverminderd artikel 3, derde lid, wijst het bestuursorgaan een verzoek af als:
   a. het verzoek ziet op een taak waarvan de aard zich tegen toepassing van overheidsparticipatie verzet;
   b. het verzoek in strijd is met door de gemeente vastgesteld beleid;
   c. het verzoek niet voldoet aan de in artikel 11, derde lid, gestelde eisen; of
   d. de uitvoering van de taak in strijd is met wettelijke voorschriften, publieke belangen, veiligheid, gelijke behandeling of de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan voor kwetsbare groepen.

4. Het bestuursorgaan kan een verzoek om overheidsparticipatie afwijzen als:
   a. het bestuursorgaan van oordeel is dat de taak met de overheidsparticipatie niet beter wordt uitgevoerd of de maatschappelijke impact onvoldoende;
   b. de opdrachtwaarde boven de Europese drempelwaarde als bedoeld in paragraaf 2.1.1.1 van de Aanbestedingswet 2012 uitkomt; of
   c. onvoldoende aannemelijk is dat de indiener de continuïteit, kwaliteit, toegankelijkheid of verantwoording van de uitvoering kan waarborgen.

5. Het bestuursorgaan reageert binnen acht weken op het verzoek. Het bestuursorgaan kan deze termijn eenmaal met ten hoogste acht weken verdagen en informeert de indiener daarover schriftelijk.
6. Het bestuursorgaan onderbouwt de reactie op het verzoek en maakt de reactie en de onderbouwing openbaar.

Artikel 14. Uitvoering overheidsparticipatie

Als het bestuursorgaan het verzoek om overheidsparticipatie toewijst, maakt het met de indiener afspraken over:
a. het proces, het resultaat en de looptijd van de overheidsparticipatie;
b. het budget en de financieringswijze van de overheidsparticipatie;
c. het contact met en de ondersteuning door het bestuursorgaan gedurende het proces van de overheidsparticipatie;
d. de stappen bij het niet nakomen van de gemaakte afspraken en het tussentijds beëindigen van de overheidsparticipatie; en
e. de evaluatie van de overheidsparticipatie.

Het bestuursorgaan kan besluiten een initiatief bij wijze van experiment tijdelijk toe te staan, waarbij maatwerkafspraken worden gemaakt over uitvoering, verantwoording, monitoring en evaluatie.

Artikel 15. Vrijwilligersvergoeding bij participatie

1. Als inwoners, ondernemers of maatschappelijke partijen deelnemen aan participatie, kan het bestuursorgaan bepalen of en hoe een vrijwilligersvergoeding wordt verstrekt.
2. De vrijwilligersvergoeding kan worden toegepast bij verschillende vormen van participatie, waaronder inwonersparticipatie, overheidsparticipatie, burgerberaden, werkgroepen, adviesgroepen, klankbordgroepen en andere participatievormen waarbij vrijwillige inzet wordt gevraagd.
3. Een vrijwilligersvergoeding is bedoeld als tegemoetkoming in gemaakte kosten of als blijk van waardering voor inzet. De vergoeding mag niet leiden tot een arbeidsverhouding of tot verdringing van betaald werk.
4. Bij het verstrekken van een vrijwilligersvergoeding worden de op dat moment geldende fiscale regels en maximumbedragen voor vrijwilligersvergoedingen gevolgd. Het college kan nadere

regels stellen over de toepassing, verantwoording en registratie van vrijwilligersvergoedingen bij participatie.

Hoofdstuk 6 - Slotbepalingen

Artikel 16. Nadere regels college
Het college kan over participatie, zowel inwoners- als overheidsparticipatie nadere regels vaststellen.

Artikel 17. Hardheidsclausule
Het bestuursorgaan kan in bijzondere gevallen afwijken van de bepalingen in deze verordening. Het bestuursorgaan onderbouwt waarom het afwijkt.

Artikel 18. Intrekking oude verordening en overgangsrecht
1. De Participatie -en inspraakverordening gemeente Vijfheerenlanden wordt ingetrokken.
2. De Participatie -en inspraakverordening gemeente Vijfheerenlanden blijft van toepassing op beleid waarvoor ten tijde van de inwerkingtreding van deze verordening reeds een inspraakprocedure op grond van die verordening was gestart.

Artikel 19. Inwerkingtreding en citeertitel
1. Deze verordening treedt in werking op de dag na bekendmaking.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Participatieverordening gemeente Vijfheerenlanden 2026.

Aldus besloten door de raad van Vijfheerenlanden
in zijn openbare vergadering van 24 september 2026

de raadsgriffier
K.I. (Krista) Goossens

de voorzitter
S. (Sjors) Fröhlich